

# Kopi fra DBC Webarkiv

Kopi af:

Merete Bøge Pedersen : Den store  
sædelighedsskandale

Dette materiale er lagret i henhold til aftale mellem DBC og udgiveren.

[www.dbc.dk](http://www.dbc.dk)

e-mail: [dbc@dbc.dk](mailto:dbc@dbc.dk)

# Den store

# sædeligheds- skandale

**Historien om en skandale inden for politiets rækker, der rystede alle andre end den københavnske arbejderklasse**

AF MERETE BØGE PEDERSEN

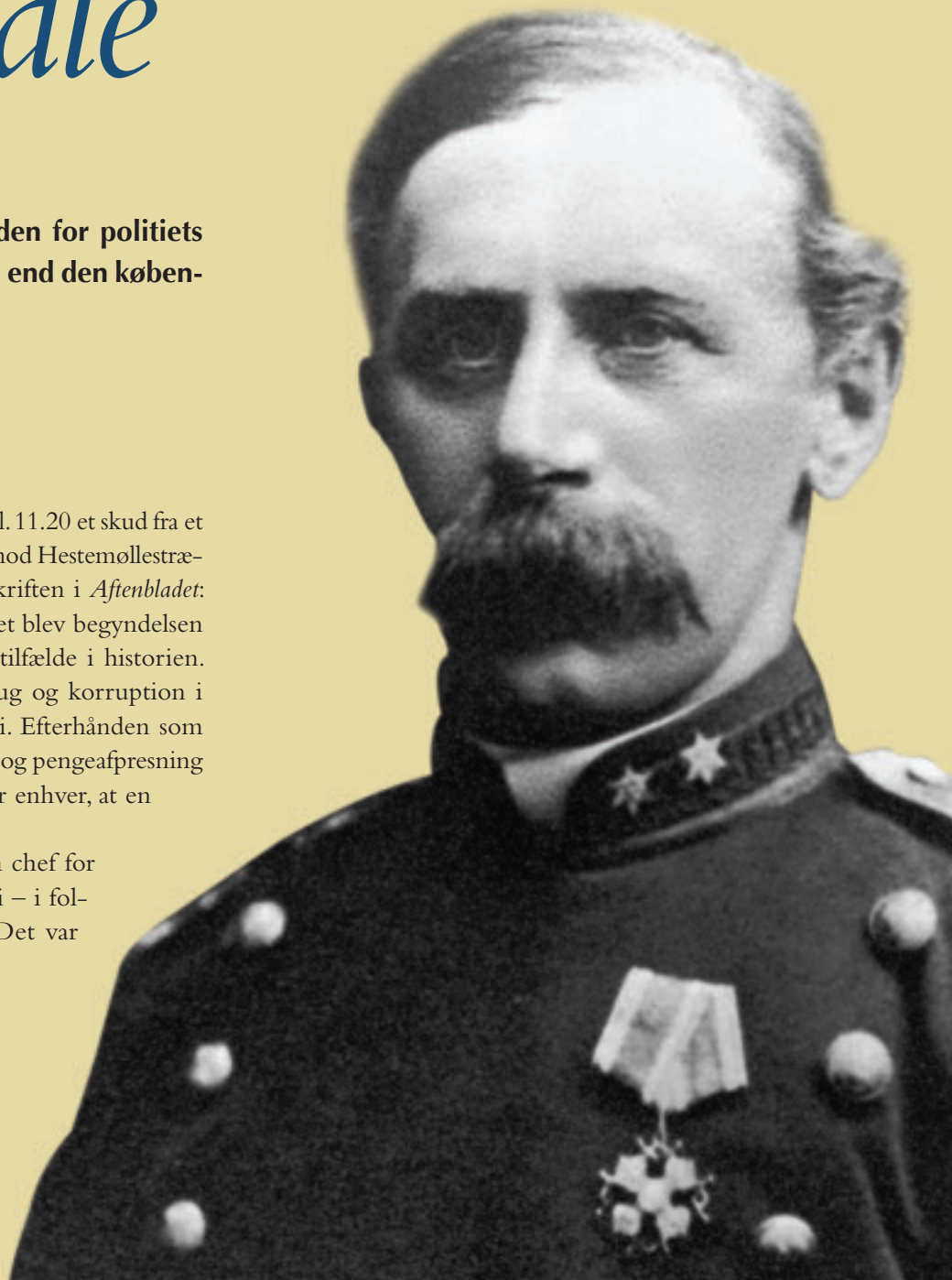
**D**en 25. marts 1895 lød der kl. 11.20 et skud fra et kontor i kælderetagen ud mod Hestemøllestræde. Samme dag var overskriften i *Aftenbladet*: »Politiinspektør Korn skudt sig.« Det blev begyndelsen på en skandale, der ikke havde fortilfælde i historien. Forud var gået år med magtmisbrug og korrupsion i det københavnske sædelighedspoliti. Efterhånden som afsløringerne om alfonsvirksomhed og pengeafpresning kom for dagen, blev det tydeligt for enhver, at en oprydning var påkrævet.

H. F. Korn blev i 1886 ansat som chef for det københavnske sædelighedspoliti – i folkemunde kaldet »sædeligheden«. Det var

Henrik Frederik Korn. Inspektør for 3. politiinspektorat – »sædeligheden«. Fotograferet kort før sin død i 1895.

*Det kgl. Bibliotek. Kort og Billedafdelingen.*

SIDEN SAXO NR. 1, 2003



således ham, der skulle sikre, at den gode moral blev opretholdt, herunder at prostitutionen blev kontrolleret. Siden 1874, hvor »Lov om Foranstaltninger til at modarbejde den veneriske Smittes Udbredelse« blev vedtaget, havde det været politiets retmæssige opgave at opspore alle prostituerede. Ingen måtte med samtidens ordvalg »ernære sig ved utugt«, uden at det foregik med politiets godkendelse.

Når de prostituerede havde fået politiets godkendelse og var blevet indskrevet som »offentlige fruentimmere«, skulle de i øvrigt følge politiets forskrifter. Kontrollen med de prostituerede var med andre ord massiv, men hvad værre var; sædelighedsskandalen afslørede, at kontrollen, som udført af politiet i praksis, også var ulovlig. Efter Korn's selvmord stod det således snart klart for den brede københavnske befolkning, at politiet lagde andet og mere i ordet »kontrol«, end man havde tænkt fra lovgivningens side.

### De første afsløringer

Allerede dagen efter selvmordet kunne dagbladene fremlægge de første rygter om årsagen til Korn's skæbnesvangre beslutning om at tage sit eget liv. Det stod hævet over enhver tvivl, at Korn led af uhelbredelig kræft i endetarmen, men derudover var det kommet pressen for øre, at hans private pengeaffærer vist ikke var i den skønneste orden. Sygdom var altså ikke den eneste årsagsforklaring. Der måtte være hold i de verserende rygter om dårlig privatøkonomi. Korn's private anliggender var ganske enkelt vokset over hans hoved. Men præcis hvilke private anliggender var det da?

Politidirektør Eugen Petersen tog den 30. marts 1895 bladet fra munden og skrev i et indlæg i *Berlingske Tidende*, at motivet til Korn's selvmord måtte antages at være et illegitimt forhold. Derimod var der ikke hold i beskyldningerne om, at Korn havde høstet økonomiske fordele af sine nære forbindelser til prostitutionsmiljøet. Alt taget i betragtning, anså politidirektøren det imidlertid for hensigtsmæssigt at iværksætte en intern undersøgelse af de omstændigheder, der havde ført til Korn's selvmord.

### Den interne undersøgelse

Korn's illegitime forhold var blevet indgået fem år tidligere. Korn havde stiftet bekendtskab med pågældende kvinde i embedes medfør. Hun var enlig mor, han selv



Alfons og hans piger på trappen til »Det røde Hav« i Holmensgade. Holmensgade, nu Bremerholm, var en berygtet prostitutionsgade. Mange piger opsøgte deres kunder i gadens beværtninger, og da politiet var bekendt med denne trafik, patruljerede de vedvarende i denne og andre velkendte prostitutionsgader.

*Københavns Bymuseum.*

var gift, men han havde ikke til sinds at opgive sin nye kærlighedsforbindelse. Kvinden blev installeret i en lejlighed på Frederiksberg, hvor Korn kunne komme og gå så ofte, at der i det mindste blev to børn ud af forbindelsen. Det var dyrt at drive to husholdninger for en årsløn, der beløb sig til maksimalt 6.000 kroner. Derfor kom det da heller ikke som den store overraskelse for den kritiske del af dagspressen, at den interne undersøgelse kunne vise, at Korn havde begået underslæb for 9.700 kroner.

Derudover viste undersøgelsen ikke meget. Involverede sædelighedsbetjente blev ganske vist forhørt, efterhånden som der blev rettet beskyldninger imod dem. Men hver gang var konklusionen, at der intet var at påtale. Således kunne borgmester Hansen, på politidirektørens vegne, en måned efter undersøgelsens iværksættelse bringe resultatet af undersøgelsen: »Beskyldningerne havde vist sig

Overbetjent Peter Thorvald Meyer. Fotograferet den 16. oktober 1903 efter han var blevet ansat som inspektør ved Københavns Sporveje. Det kgl. Bibliotek. Kort og Billedafdelingen.



ganske grundløse, og dette gjalt hele Korn's Embedstid og for alle under ham Sorterende.»

### Flere rygter og anklager

De beskyldninger, som borgmesteren refererede til, var ikke alene møntet på Korn, men på sædelighedspolitiet generelt. *Aftenbladet* gik forrest med anklager om korruption fra øverst til nederst i afdelingen. Allerede to uger efter Korn's selvmord bragte de historien om Korn's højre hånd, overbetjent P. T. Meyer. Overbetjenten havde i årevis stået, og stod stadig, i intim forretningsforbindelse til den af de københavnske skøgeværtinder, der havde den største forretning i byen, nemlig Madam Clausen i Farvergade. Meyer skulle angiveligt have en prioritet i en af Madam Clausens ejendomme. Derudover gik der rygter om, at han havde optrådt som mellemmand mellem værtinderne og Korn, foruden at have modtaget bestikkelse.

Desuden blev unavngivne betjente anklaget for enten selv, eller med venlig assistance fra andre, at have forført piger. Flere skulle ligefrem have optrådt i rollen som alfonser, og det vel at mærke i en mere eller mindre permanent fordrunken tilstand. De værste rygter gik imidlertid på, at betjentene ligefrem udnyttede deres magt

til at drive decideret handel med unge piger. Pigerne blev truet til at sælge sig selv for at undgå advarsel eller straf, og betjentene tog sig tilmed godt betalt for denne »villighed«. En betjent skulle angiveligt have tjent så mange penge på denne virksomhed, at han var i stand til at købe en ejendom på Vesterbro. Det var i det hele taget vanskeligt at afgøre, hvor prostitutionen hørte op, og hvor sædelighedspolitiet begyndte.

### Navngivne betjente

Men den interne undersøgelse havde altså vist, at der ikke var hold i disse anklager. Paradoksalt nok henvistes sagen alligevel til videre undersøgelse ved Kriminal- og Politiretten. Beslutningen vakte en del undren, idet budskabet jo var: »Der er intet at undersøge – det må vi undersøge nærmere.« Måske var der alligevel noget om rygterne.

I løbet af maj og juni måned 1895 blev alle sædelighedsbetjente afhørt. Hertil kom vidner, der kunne bidrage til sagens opklaring. Nu var der ingen tvivl længere: Der var hold i mange af rygterne, og skandalen voksede. Opmærksomheden samlede sig ikke overraskende om Korn og Meyer, men flere stod for tur. Langt om længe blev der sat navne på to af de værste »skurke«, nemlig betjentene H. P. Pedersen og C. J. Borelli.

### Smukke-Pedersen

Meyer var, mens afhøringerne stod på, blevet sendt på sygeorlov, og i hans fravær var H. P. Pedersen, almindeligt kaldet »Smukke-Pedersen«, blevet konstitueret overbetjent. Valget var måske ikke så klogt, for Pedersen havde ikke fungeret længe i sit nye hverv, før han efter et længere forhør i Kriminal- og Politiretten blev anbragt i arresten.

Pedersen stod sigtet for bestiklinger af forskellig art. Først og fremmest skulle han have modtaget betaling fra bordelværtinder og private udlejere for, på politiets vegne, at have givet tilladelse til at huse prostituerede kvinder. Derudover lød anklagen på, at han skulle have benyttet sin stilling til at skaffe sig gratis samleje hos en kvinde mod ikke at indskrive hende som offentligt fruentimmer.

Rygterne om Smukke-Pedersens meritter overgik langt indholdet af anklagepunkterne. Heraf var blot ét, at han på det nærmeste var involveret i driften af et bordel i



Hestemøllestræde set mod Kattesundet. 3. politiinspektorat, sædelighedspolitiet, havde til huse i Råd- og Domhuset, hvis bagside ses i billedets højre side. Kornsk kontor lå på hjørnet.  
*Det kgl. Bibliotek. Kort og Billedafdelingen.*

Farvergade. Men anklagen kombineret med arresten var nok til, at den alkoholiserede Pedersen blev så nedbrudt – og ufrivilligt afholden – at han måtte indlægges på Kommunehospitalet.

### **Sædelighedsbetjent Borelli**

Hvor korrumpet Smukke-Pedersen end måtte være, kom han højst til at fremstå som en uvorn skarnsunge ved siden af kollegaen C. J. Borelli. Borellis karriere i sædelighedspolitiet havde været af meget kortere varighed end Pedersens, til gengæld havde den været præget af flere kreative tiltag.

Borelli blev fremstillet for Kriminal- og Politiretten den 18. juni 1895. Anklageskriftet var langt, og forhøret strakte sig over to timer. Han blev konfronteret med flere

anklagepunkter, der alle var en variation over samme tema. Et af dem var, at han angiveligt havde opsøgt en indskrevet kvinde i hendes lejlighed for at modtage et lån. Netop som kvinden nødtvungent, men bestemt havde måttet afvise Borelli, var der blevet banket på døren. En kunde havde meldt sin entre, og imens kvinden og kunden havde udvekslet, hvad udveksles skulle, havde Borelli ventet i køkkenet. Udvekslingen var ophørt, kunden var gået, hvorefter Borelli havde inkasseret fortjenesten (7 kroner).

### **Det usædelige sædelighedspoliti**

Borelli tilstod denne såvel som andre graverende anklager. Det fik dagen efter *Aftenbladet* til skadefro at udtale: »Hr. Borelli kan vente sig!« Og han kom ikke til at vente



En pige fotograferet ca. 1900 i vinduet til hendes logi eller lejlighed. Hun poserede givetvis for fotografen, men kunne principielt også have været på udkik efter kunder eller evt. politi.

*Københavns Bymuseum.*

længe. Tilståelsen blev fulgt af øjeblikkelig suspension. Tilbage var blot afgørelsen om, hvorvidt brøden skulle have strafferetlige konsekvenser eller ej.

Afhøringerne havde endvidere dokumenteret, at overbetjent Meyer ganske rigtigt havde en prioritet i Madam Clausens bordel. Og som om det ikke var nok: Videre undersøgelser af Korn's økonomiske affærer havde afsløret et bedrageri meget større end først antaget, nemlig på 38.000 kroner. Korn var død og havde efterladt sig en kone i gæld og vanære. Meyer derimod overlevede, om end ikke med æren i behold. Ud over disse dokumenterbare affærer var der nemlig stadig de hårdnakkede påstande om, at sædelighedspolitiets øverste top ikke blot havde haft kendskab til de menige betjentes, skal vi kalde det, »bierhverv«. Korn og Meyer skulle ligefrem have haft andel i de forskellige foretagender. Selvom disse påstande aldrig blev dokumenteret, var det gode ry og rygte under alle omstændigheder gået fløjten.

### Højesterets dom

På nøjagtig etårsdagen for Korn's selvmord, den 25. marts 1896, afsagde Højesteret dom i den anlagte sag mod H. P. Pedersen og C. J. Borelli. Det var politidirektøren, der på baggrund af afsløringerne i Kriminal- og Politiretten havde truffet afgørelse om at anlægge sag mod

de to betjente for modtagelse af bestikkelse og for myndighedsmisbrug. Smukke-Pedersen blev fundet skyldig i modtagelse af bestikkelse for et beløb af 707,50 kroner. Derudover fandtes det godtgjort, at han havde udnyttet sin stilling til at skaffe sig gratis samleje med en kvinde, som stod under politiets opsyn.

For Borellis vedkommende blev det dokumenteret, at han i alt havde »lånt« sig til 128 kroner fra seks forskellige kvinder. Det var alle kvinder, som han havde mødt i tjenesten, og som han havde truet til disse »lån« – i flere tilfælde suppleret med gratis samleje. Derudover stod det klart, at han havde øvet en flittig bestikkelsesvirksomhed. I alt 64 kroner var det blevet til.

Efter et intenst år med rygter, undersøgelser og retssager var resultatet således, at fire af sædelighedspolitiets mest markante skikkelser blev ramt af en skandale, som de alene havde sig selv at takke for. Korn var død, Meyer måtte trække sig fra stillingen som overbetjent, Smukke-Pedersen blev afskediget, og Borelli blev ikke blot afskediget, men fik også fængselsstraf på 6 gange 5 dage på vand og brød.

### Skandalens konsekvenser

Der blev altså ryddet op i »sædeligheden«, men hovedrensningen var dog mest af alt blevet erstattet af kosmetisk fejning. De værste skurke blev ganske vist udpeget, afskediget eller dømt, men nogen egentlig tilbundsående undersøgelse af politiets indretning og arbejdsmetoder kom det ikke til.

Kritikerne af kontrolsystemet pointerede både før, under og efter skandalen, at en grundig og uvildig kommissionsundersøgelse af sædelighedspolitiets arbejde var nødvendig. Men en sådan blev aldrig iværksat. Kritikerne var således ikke blot chokerede over afsløringerne. De var også overraskede over, hvor få konsekvenser der blev draget af afsløringerne. Chokket delte de med flere andre københavnere, blot ikke med den københavnske arbejderklasse. De havde nemlig oplevet magtmisbruget, afpresningen og udnyttelsen på første hånd i adskillige år.

*Merete Bøge Pedersen er ph.d.-stipendiat ved Institut for Historie og områdestudier, afdeling for Historie, Aarhus Universitet*

Tak til Det kgl. Bibliotek, Kort og Billedafdelingen og til Københavns Bymuseum for udlån af billeder.